

СИЛАБУС навчальної дисципліни «БЮДЖЕТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Бакалавр
Код і найменування спеціальності	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
Курс, семестр	4 курс, 8 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4, Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова викладання	Державна
Факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробника	Тютюнник Юрій, к.е.н., доцент, професор кафедри, корпоративна електронна адреса: iurii.tiutiunyk@pdau.edu.ua, контактний телефон: 0972617159, посилання на сторінку викладача на сайті ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/people/tyutyunyk-yuriy-myhaylovych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання» відповідно до структурно-логічної схеми освітньої програми: Економіко-математичні методи та моделі, Інвестування, Статистика, Фінанси, Фінанси підприємств, Фінансова звітність суб'єктів підприємництва, Фінансовий аналіз підприємств.
Компетентності	- загальні: ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. - спеціальні (фахові, предметні): СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач. СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність. СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування. СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за

	професійні рішення.
Програмні результати навчання	<p>ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.</p> <p>ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.</p> <p>ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.</p> <p>ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

- навички комунікації, лідерства;
- здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах;
- здатність працювати в команді, вміння залагоджувати конфлікти;
- управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів;
- здатність логічно і системно мислити;
- здатність до саморозвитку та оволодіння сучасними знаннями.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сформувати знання, необхідні для опанування механізму організації внутрішньофірмового планування, отримати практичні навички щодо побудови системи бюджетування на підприємствах, забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Сутність та значення фінансового планування на підприємстві.
- Тема 2. Теоретичні та організаційні основи бюджетування.
- Тема 3. Розробка системи бюджетів.
- Тема 4. Методичні основи бюджетування на підприємстві.
- Тема 5. Розробка операційного бюджету на підприємстві.
- Тема 6. Технологія складання фінансового бюджету підприємства.
- Тема 7. Оцінка виконання бюджетів у системі управління фінансово-економічною безпекою.
- Тема 8. Оцінка ризиків при складанні бюджетів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

1. Словесні методи: лекція, пояснення.
2. Практичні методи: практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування.
3. Методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності: роз'яснення мети навчальної дисципліни; висування вимог до вивчення дисципліни, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження.
4. Методи письмового контролю: самостійна робота.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу.
---	---------------------------------

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- ЩОДО ТЕРМІНІВ ВИКОНАННЯ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ	усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття. Перескладання навчальної дисципліни здійснюється у строки, визначені деканатом
- ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist . Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); покликання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації
- ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ	відвідування занять є обов'язковим
- ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ / ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	на здобувачів вищої освіти, які вивчають вибірково навчальну дисципліну, не поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти
- ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ	особливості процедури оскарження результатів оцінювання регламентовані Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaoproocinyuvannya2023.pdf
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	
<p style="text-align: center;">Основні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аранчій В. І., Некрасенко Л. А., Зоря О. П. Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2010. 400 с. 2. Бурмінова М., Тютюнник Ю. Бізнес-планування як стратегічний інструмент розвитку підприємства. <i>Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики</i> : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 38-39. 3. Дранус В. В. Маркетингова складова при розробці бюджету діяльності суб'єктів господарювання. <i>Агросвіт</i>. 2021. № 15. С. 36-43. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/15_2021/6.pdf. 4. Онісіфорова В. Ю., Осьмірко І. В. Бюджетування як ефективний інструмент поточного планування на підприємстві. <i>Проблеми та перспективи розвитку підприємництва</i>. 2020. № 25. С. 128-136. URL: http://ppb.khadi.kharkov.ua/article/view/218739. 5. Солоненко Т. Алгоритм визначення цілей у бюджетуванні. <i>Вісник КНТЕУ</i>. 2020. № 3. URL: http://visnik.knute.edu.ua/files/2020/03/08.pdf. 6. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Використання інформації балансу вітчизняних підприємств в оцінюванні дотримання умов золотого правила балансу. <i>Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи</i> : матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. 26-27 жовтня 2023 р. Дніпро : ДДАЕУ, 2023. С. 173-175. 7. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Методичні аспекти перевірки дотримання підприємством правила вертикальної структури капіталу. <i>Актуальні проблеми фінансової системи України</i> : матеріали XX міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів і студентів: Черкаський державний технологічний університет, 23 листопада 2023 р. Черкаси, 2023. С. 180-182. 8. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Перевірка дотримання золотого правила фінансування за 	

інформацією фінансової звітності вітчизняних підприємств: *Стратегічні пріоритети розвитку соціально-економічних систем у контексті сучасного наукового виміру* : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, 27 жовтня 2023 р.). Полтава : Видавництво ПП «Астрая», 2023. С. 171-175.

Допоміжні

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Роменська К. М. Гендерно-орієнтоване бюджетування в умовах розвитку бюджетного процесу України. 2020. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2020/55.pdf.
3. Самусевич Я. В., Темченко А. В. Бюджетування на промислових підприємствах. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2021. № 1. С. 137-143. URL: <https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/12021/16.pdf>.
4. Тютюнник Ю. М. Розробка стратегії управління активами підприємства. *Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції 17-19 квітня 2024 р. Електронне видання у 2 т. / відп. ред. та упоряд. В. В. Храпкіна, К. В. Пічик. Київ : Видавничий дім «Києво-могилянська академія», 2024. Т. 1. С. 617-619.
5. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Побудова матриці фінансових стратегій Франціона–Романе за інформацією фінансової звітності підприємств України. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні*: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 2-3 березня 2023 року : збірник наукових праць [Електронний ресурс]. Вінниця : ВНТУ, 2023. С. 261-264.
6. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Практичні аспекти визначення стратегії фінансування оборотних активів підприємства. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27-28 березня 2024 р. Львів : ЛНУП, 2024. С. 264-266.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України: <http://ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт журналу «Дебет-кредит»: <http://dtk.com.ua/?lang=ukr>.
3. Офіційний сайт журналу «Облік і фінанси»: <http://www.afj.org.ua/>.
4. Офіційний сайт журналу «Фінанси України»: <http://fu.minfin.gov.ua/>.
5. Сайт Верховної Ради України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
6. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування протокол від 02 вересня 2024 р. № 1

Додаток до силабусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Розв'язування тестів	Підготовка та опублікування тез наукових конференцій	
Тема 1. Сутність та значення фінансового планування на підприємстві	2	2	2		6
Тема 2. Теоретичні та організаційні основи бюджетування	2	2	2		6
Тема 3. Розробка системи бюджетів	2	2	2		6
Тема 4. Методичні основи бюджетування на підприємстві	4	4	2		10
Тема 5. Розробка операційного бюджету на підприємстві	12	12	2		26
Тема 6. Технологія складання фінансового бюджету підприємства	6	8	2		16
Тема 7. Оцінка виконання бюджетів у системі управління фінансово-економічною безпекою	4	6	2		12
Тема 8. Оцінка ризиків при складанні бюджетів	2	4	2		8
Підготовка та опублікування тез наукових конференцій				10	10
Разом	34	40	16	10	100

Шкала та критерії оцінювання

за виконання вправ на практичних заняттях (за одну вправу)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Правильне виконання розрахунків і формулювання повних висновків, що дозволяє у повному обсязі сформувати компетентності та досягти програмні результати навчання, а саме: володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (фінанси суб'єктів господарювання); застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач, пов'язаних із бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання; аналізувати фінансову звітність суб'єктів господарювання, правильно інтерпретувати отриману інформацію за результатами бюджетування діяльності суб'єктів господарювання; володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів суб'єктів господарювання; володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів, пов'язаних із бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, змістовно інтерпретувати отримані результати, пов'язані з бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання.
1	Незначна кількість помилок у розрахунках і формулювання неповних висновків, що дозволяє не повною мірою сформувати компетентності та досягти програмні

	результати навчання, а саме: володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (фінанси суб'єктів господарювання); застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач, пов'язаних із бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання; аналізувати фінансову звітність суб'єктів господарювання, правильно інтерпретувати отриману інформацію за результатами бюджетування діяльності суб'єктів господарювання; володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів суб'єктів господарювання; володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів, пов'язаних із бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, змістовно інтерпретувати отримані результати, пов'язані з бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання.
0	Неправильні розрахунки і відсутність висновків, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання

за виконання завдань самостійної роботи (за одне завдання)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Правильне виконання розрахунків і формулювання повних висновків, що дозволяє у повному обсязі сформувати компетентності та досягти програмні результати навчання, а саме: володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (фінанси суб'єктів господарювання); застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач, пов'язаних із бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання; аналізувати фінансову звітність суб'єктів господарювання, правильно інтерпретувати отриману інформацію за результатами бюджетування діяльності суб'єктів господарювання; володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів суб'єктів господарювання; володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів, пов'язаних із бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, змістовно інтерпретувати отримані результати, пов'язані з бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання.
1	Незначна кількість помилок у розрахунках і формулювання неповних висновків, що дозволяє не повною мірою сформувати компетентності та досягти програмні результати навчання, а саме: володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (фінанси суб'єктів господарювання); застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач, пов'язаних із бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання; аналізувати фінансову звітність суб'єктів господарювання, правильно інтерпретувати отриману інформацію за результатами бюджетування діяльності суб'єктів господарювання; володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів суб'єктів господарювання; володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів, пов'язаних із бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, змістовно інтерпретувати отримані результати, пов'язані з бюджетуванням діяльності суб'єктів господарювання.
0	Неправильні розрахунки і відсутність висновків, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання
за розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Правильні відповіді на 8-10 тестів по темі.
1	Правильні відповіді на 3-7 тестів по темі.
0	Правильні відповіді на 0-2 тестів по темі.

Шкала та критерії оцінювання
за підготовку та опублікування тез наукових конференцій

Кількість балів	Критерії оцінювання
10	Підготовка та опублікування тез у збірнику наукових праць міжнародної конференції.
8	Підготовка та опублікування тез у збірнику наукових праць всеукраїнської конференції.
5	Підготовка та опублікування тез у збірнику наукових праць внутрішньовузівської конференції.